

dialektiki prirode. Osebnost sem prepričan, da bo zavedna uporaba dialektičnih načel rodila še mnogo teorij, enakih Oparinovi po pomenu za človeštvo. Zavestno dialektično mišljenje bo privedlo do novih in novih znanstvenih uspehov. Praktična aplikacija marksistične dialektike v naravoslovju je že pokazala (in bo vsak dan bolj kazala) svojo premoč nad pozitivizmom. Današnje naravoslovje se razočarano odvrta od pozitivistične filozofije, od katere ni dobilo ničesar. Del naravoslovcev bo morda zapadel vplivom drugih reakcionarnih filozofij: toda iz dneva v dan jih bo več, ki bodo pričenjali uporabljati dialektiko, vedno več jih bo, ki bodo v labirintu sodobnih teorij in teorijic prav pri Engelsu in Leninu iskali in našli Ariadnino nit dialektike. In v tem je največji pomen Engelsa in Lenina za današnje in jutrišnje naravoslovje.

KO PRIDE ČAS

Jože Udovič

Kadar opazi pomilujoč posmeh,
nič več ne čaka,
to mu je znamenje,
in plane in zbeži, nide času
in se potopi
v prosojne globine.

Ko pride čas in oslepijo hiše
in ko so ulice vse tuje in plesnive,
ga stisne v prsih,
in spomni se, da je doma v krajih,
kjer ni bil še nikoli,
in da ima brate,
ki jim ne ve imena.

Spomni se besed, svetlih, zimzelenih,
in v mislih mu zacvetejo
pradavna imena,
rastline, kamni, ptice.
In zaiskri se mu cvetni prah,
pestiči, prašniki, semena,
drobna, živa zrna.

Zasvetijo se mu mahovi,
rosni od mesečine,
zelenozlati hrošči,
vrtovi vodnih lilij
in bežeče ribe.

Kadar je svet meglen
in se pričenja deževje duše,
išče le tisto, kar je skrito,
kar je v daljavi, v zastrti luči,
vabijo ga večerna mesta
na pobočjih pričakovanja.

In tedaj, ko je nebo plitvo,
začuti, da so v globini
zakopane skrivnosti,
žare, posvečene s smrtjo,
vrči, posvečeni z življenjem,
krhke steklene posode, neznane dišave,
marmorni kipi, stari bogovi
zemlje.

In zgane se mu v prsih,
in sredi poti začuti,
kako se vrača
k sebi.

OSVETLJEN S SENCO

Jože Udovč

Osvetljen s senco
stojim začuden
v nemem jutru.

In čutim jo, pradažno,
vsevedno, vseobsegajočo,
ko se pretaka
v žilah sveta:
iz vode v kamen,
iz kamna v zemljo,
iz zemlje v nagnjeno
drevo telesa.

Čutim jo med plastmi,
v grmadah skal,
v ječecih skladih.
Nekoč v svetlobi
pojoče morje
je tu okamenelo,
in med plastmi so skrite
davno zveneče školjke,
iskrive perutnice,
med njimi spijo stisnjeni
metulji sanj.

Senca v zemlji,
senca v sredini luči.
Siva usta dneva
ponavljajo:
Pege so na soncu,
pege so na soncu.
In plamení temačni ogenj,
goreča noč...

TA ČISTI DAN

Jože Udovič

V tem dnevu,
v tem jasnem,
čistem dnevu,
bom legel v pesek,
v pesek, bel ko čipke,
in ležal v njem,
v svetlobi,
ki me bo umila,
da bom prosojen,
da bom lahak ko senca.

In po zeleni travi dneva
naj pridrvi bel jelen,
bel jelen
z gorečimi rogovi.

In naj me vzame na rogove,
 ležečega, ko da sem mrtev,
 in naj me nese
 po belem pesku,
 čez peneče se potoke,
 med mlečnobeke skale,
 v čiste kraje,
 skozi slap vetrov,
 tja med žareče
 sončnice poldneva.

IN Vendar NOČEM BITI MAČKA

(Monolog)

Josip Tavčar

Delovna sobica. Pri oknu nasproti gledalcev pisalna miza, na kateri je v najpečjem neredu razmetanih mnogo knjig in papirjev. Ob desni steni divan. Na levi strani omara z ogledalom. Poleg omare nizko stojalo z radijskim aparatom. Okno je odprto. Slišati je poulični šum in ptičje petje iz bližnjega parka. Brhko dekle kakih dvajsetih let sedi pri pisalni mizi s hrbtom proti oknu in se uči. Na sebi ima hlače in belo bluzo.

MA JDI (čita mehanično): »Pri prehodu svetlobe skozi optično prizmo se vsak žarek lomi pri vstopu in pri izstopu tako, da se odklanja od lomečega roba stran...« (Ponavlja:)... tako, da se odklanja od lomečega roba stran. (Kratek odmor.) »Vzporedni žarki so po izstopu zopet vzporedni.« In temu pravijo znanost! Tudi če živim sto let, ne bom nikoli čutila potrebe, da bi lomila žarke. Življenje je nekaj povsem drugega. Vsaj kar se mene tiče... o, seveda, nekateri spolno manj vredni ljudje se zanimajo tudi za optične prizme... kaj pa naj počnejo drugega, če imajo maslene svaljke namesto živcev in jim roke služijo le za prenašanje knjig. Nekaj takih jih, žal, tudi sama poznam... na primer Franci... ko sem mu v soboto za vogalom rekla, naj me poljubi, je zardel kot devojčica, ki prvič opazi, da ji rastejo dlake pod pazduho. Mislila sem, da se bo zadušil. Svežnja knjig pa kljub temu ni izpustil in sem mu jih sama morala iztrgati iz rok, če sem hotela, da me pošteno objame. Še malo pa bomo morale me dekleta prevzeti iniciativo tudi na ljubezenski fronti, pa čeprav je stvar v fiziološkem pogledu dokaj težavna.